

Géger Melinda

A három Fischer

Egy zalaegerszegi művész család három tagjának kiállítása nyílt tavaly decemberben a zalaegerszegi Gönczi Ferenc ÁMK galériájában. A kiállítás megrendezésének apropóját Fischer György Munkácsy-díjas szobrászművész 50-dik születésnapja adta, és ebből az alkalomból a művész gyermekei is bemutatkoztak: Fischer Judit festőművész sajátosan egyéni képeivel, míg Fischer Bence építész-mérnök-hallgató az alkalmazott művészetek terepét idéző designe tárgyival. A Fischer család igazi művészdinasztia, melyet még ki lehetne egészíteni Bence és Judit édesanyjával, Németh Klára festőművésszel is. A művészdinasztia – akár előadók, zeneszerzők, akár a vizuális művészetek terén jelentkeznek – a generációkon átívelő tehetség csodálatos megjelenési módja. Testvérek, szülők és gyermekek, akik egyaránt sokra vitték. Min múlik az, hogy egy családban több tehetség is napvilágra kerül? Milyen része van megjelenésükben a környezetnek, a nevelésnek? A kényszernek, utánzásnak, versenynek? A „még egyszer ugyanazt, de jobban”- készítésnek? Életrajzi mozzanatok tanúskodnak erről. Ami a tehetséges szülő tehetséges gyerekeit elsőként összeköti, az először is a családi hagyomány, másodsor valamiféle közös élményvilág, inspiráció, gondolkör. A Fischer család két generációjánál

is kitapintható ez a fajta a közösség. Ha megnevezhető a munkásságukat formáló közös alap, akkor ez minden bizonnyal az új ezredforduló Magyarországnak közege, a kelet-európai lét abszurditása, a le- és beszorított élet groteszk tragikuma és kisszerűsége, mint összekötő erő, szellemi kapocs, mely meghatározó módon és egyforma erővel munkál mindhármuk alkotásaiban. E műforma legjellegzetesebb megnyilvánulási módja a groteszk.

A groteszk mű világa zárt. Nem kapcsolódik sehová: minden lehetséges benne. A reális és irreális, a látszat és valóság egymásba játszanak át, akár csak a komikum és tragikum, a fenségesség és az alantasság, a naturalizmus és a fantasztikum. Persze gyakran ábrázol visszataszító, undort keltő elemeket, torzságot, rútságot. Életre hívója ugyanis az elidegenedettség, és belőle következik a szorongás, a félelem, a kétségbeesés látomásos megjelenítése. Minden látszólagos komikuma ellenére is mély és drámai az élelmény, amely a három Fischer esetében más-más formában jelentkezik.

Fischer György szobrászművész világának középpontjában az ember áll. Az emberi figura a klasszikus görög szobrászat óta az európai szobrászat egyik legnagyobb tradícióval rendelkező motívuma. Fischer György e klasszikus formavilágot azonban egyéni módon, a XX. századi ember képére alakította át. Alakjai súlyosan deformáltak: tömbbe foglalt testükhöz nyúlványszerűen kapcsolódó, csenevész végtagok társulnak. Nem csupán testarányuk, hanem maga a tartásuk is groteszk. E figurák soha nem egy bizonyos cselekvéssel vannak elfoglalva, nem is konk-

Fischer György: Lépcső

Fischer György: Auróra

rét történések megjelenítői, hanem sokkal inkább belső megnyilatkozások, feszített lelki tartalmak hordozói. A szinte lehetetlenül megcsavart gesztusok nyomán az alakok egy gúzsba kötött állapot, egy kényszerű belső erő nyomán deformáló helyzet rabjaivá válnak. Fischer György szobrai a testek igyekezete a feszítés és a szabadulás irányába oly eleven erővel ruházta fel, hogy az alakok e belső küzdelem drámáját hordozzák magukban: az ezredvégi ember világának hol tragikus, hol nevetségessé torzult karakterét, esendő emberi létezését tárják fel előttünk.

Míg Fischer György művei a magára maradt, saját individuumba zárt ember, Judit és Bence alkotásai a különös és abszurd tárgyak világába vezetnek. Ők egy fiatalabb generáció képviselőjeként a XXI. századi ember kételkedő, érzelmeiket inkább háttérbe szorító, sokszor paradoxonokból táplálkozó életérzésének adnak műveikben hangot. Ez a generáció kiábrándultabb, kicsit szemérmesebb, távolságtartóbb, de mindez nem jelenti azt, hogy a kor által felvetett művészi problémákra kevésbé érzékenyen reagálnának, vagy gondolataik kevésbé lennének mélyek.

Fischer Judit 1981-ben született Zalaegerszegen. Képzőművészeti tanulmányait szülővárosában, az Ady Endre Művészeti Gimnáziumban, majd a Képzőművészeti Egyetem festő szakán folytatta. Idén, 2006-ban diplomázott. Mestere Gaál József festőművész volt. Tagja a Fiala Művészek Stúdiójának. Jelenleg a „Legjobb diplomamunkák” csoportos kiállítással Brüsszelben szerepel. Az ún. posztmodern kor gyermekeként alapvető élménye, hogy a nagy eszmények, ideák kora lejárt. Saját magát e generációra jellemző módon nemekkel, negatívumokkal, hiányokkal definiálja: „Önmagamat mindig megkérdőjelezem. Semmiben nem vagyok biztos, nem tudom elkötelezni magam semmi mellett. Sem irányzat, sem filozófia mellett. ...” És egy másik idézet:

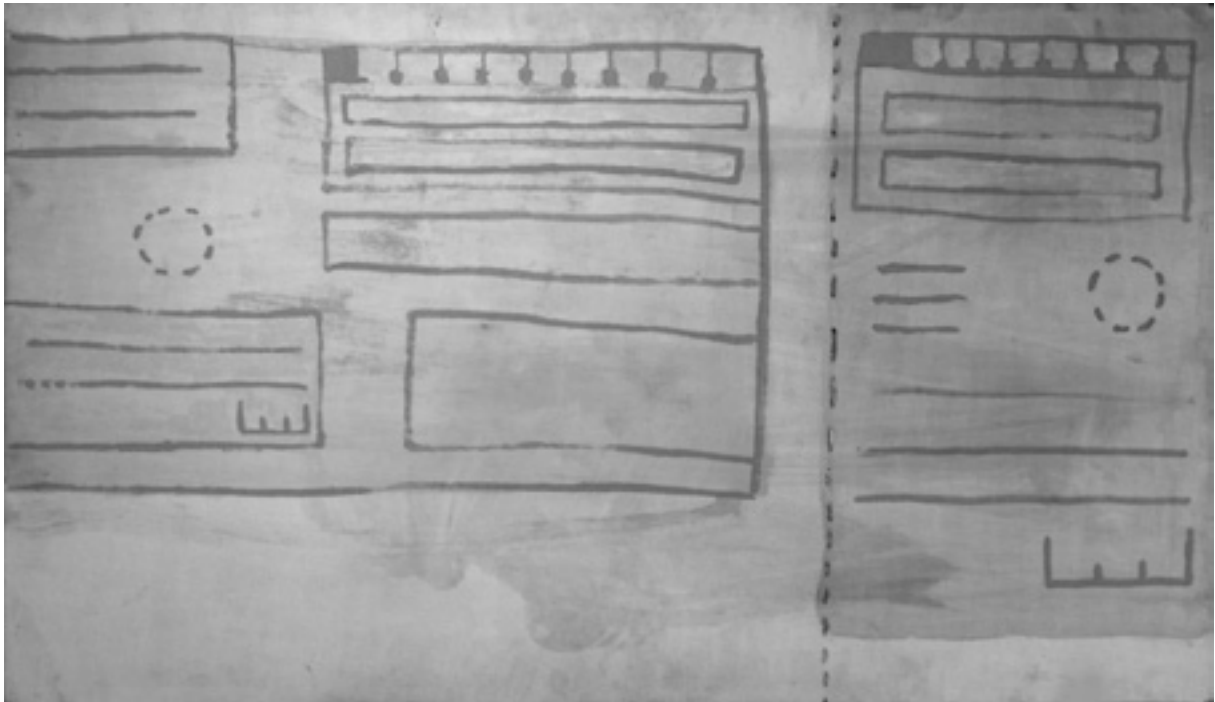
„Jobban meg tudtam fogalmazni, mi nem érdekel, és mit nem akarok.” Fischer Judit nem a festészet érzéki örömeért fest – a képzőművészet formakérdései látszólag nem érdeklik. Egy olyan művészeti tradíció folytatója, amely a fennkölt, magas művészetet tudatosan utasítja el (igazából a dadaizmus örököse). Alkotásaiban tehát nem annyira a festői, mint inkább a létezéssel kapcsolatos filozófiai problémákat feszegeti: ezen belül elsősorban a hétköznapi furcsa, groteszk szituációit foglalkoztatják. Művészetének központjába a banális szituációkat és tárgyakat, szürreális képzettársítások révén létrehozott hibrid lényeket emeli, melyeket a művész giccsként vagy gadget-ként definiál: noha távol állnak a mindennapi élet hazugságaitól. Ezért semmiképpen nem nevezhetők giccsnek, sokkal inkább banalitásoknak, melyek különös, furcsa kontextusba kerülve, környezetükből kiragadva a művészi átírás révén mágikus hatással bírnak. A hétköznapiság divatját a 60-as évek ún. modern fogyasztói társadalmá és a pop art művészeti irányzata indította el. Ez a triviális, közhelyekre alapozott, olcsó kultúra az ezredvég jellegzetes megnyilvánulásként tovább él zenében, filmekben, reklámokban, szappanope-

rákban, tárgykultúrában, az újságírásban, sőt kelet-európai nagy szabású állami rendezvényeken is. Olyan mértékben árasztja el mindennapjainkat, hogy lehetetlen védekezni ellene. Egyedüli lehetséges védekező reakció az, hogy nem szabad komolyan venni. Fischer Judit alkotásai is arról szólnak, hogy az abszolút értékekbe vetett hit eltűnik - a vele járó magabiztossággal együtt. A létezés körülhatárolható egyedüli érzés az élettől való félelem.

E civilizációs szorongás és félelem oldására lépnek fel a fogyasztói kultúra elhárító mechanizmusai: a tárgyak. Fischer Judit a jól ismert, köznapi banalitásokat veszi birtokba: „leltározza” a tárgyakat, kiragadja megszokott összefüggésükből, lekicsinyíti vagy felnagyítja őket. A fiatal festő szereti az olyan motívumokat, amik méretükben, jelentéktelenségükben könnyen megragadhatók. Tárgyak, melyek hétköznapiak, megdöbbentő archaizmusuk, furcsa, szürreális jellegük miatt még sincs közhelyes jelentésük. Esetenként a kelet-európai valóság emblematikus törmelékeivé válnak: szociografikus és kelet-európai módon tipikusan magyar jellegűek. A klasszikus műalkotástól való „távolítás” és tartózkodás miatt Fischer Judit nem akarja azt sem, hogy alkotásai műtárgy-értéket képviseljenek – előnyben részesíti a hulladék-papírt, a puritán megoldásokat, irreális méretűre nagyított tárgyakat ábrázoló olajképeit kerettel sem látja el: ezzel egyfajta etikai szerepet szán nekik.

Fischer Bence 1982-ben született Zalaegerszegen. Jelenleg V. éves építészmérnök hallgató a Budapesti Műszaki Egyetemen. Számítógépes grafikákkal és tárgytervezéssel is foglalkozik. A BME tudományos diákköri pályázatán munkáival I. díjat nyert, valamint a közönségdíjat is ő kapta. Alkotásainak egy részét a szokásos építészmérnöki tanulmányok teszik ki: családi ház, gyalogos híd - festmények – lírai gesztusokkal megjelenítve, ami Fischer Bence ez irányú kivételes érzékére is utal. A nagymarosi festőiskola, a tömb rehabilitációk, külső és belső terek elsősorban letisztult, konstruktív szerkezetek.

Kiállított alkotásainak legérdekesebb része, „legfischere-sebb” darabjai a Képtelen szerszámok sorozata. A magyar építőipar tanulmányozása során jutott el e tárgyak megtervezéséig. „Régóta figyelem, tanulmányozom az építkezéseken azt a különös helyzetet, amely a következőképpen néz ki: egy munkás dolgozik, őt társa pedig nézi... Mi, építésszek (jó esetben) az íróasztal mellett igyekezünk az örökkévalóságnak tervezni olyan házakat, melyekre jó lesz ránézni 50-100 év múlva is. A megvalósítás azonban a túlélésért küzdő emberekre vár, akik számára a forma szépsége, harmóniája, a kor stílusa nem bír jelentőséggel.” Számukra tervez álfunkcionális gegtárgyakat Fischer Bence. „...nem árt időnként különös ötletek, bizarr gondolatok végére járni, játszani egy picit” - mondja. A Fischer családban az ő megnyilvánulásai a játék felé viszik a képi fantáziát, amely az életet egészségesebbé, kreatívabbá teszi.

Fischer Judit: Csekk

Fischer Bence: Kihegyezett nyelű lapát

Fischer Bence: Hamutartó ásó